

מעדני אשר

גליון תנ"ג (שנה י')
פרשת ויק"פ-החודש
תהא שנת עשירי גליון

ז"ל ע"י

מכון "מעדני אשר"

הודעה משמחה

אפשר לטמוע טיעודים מ"מעדני אשר" ע"י מערכת קול הלשון 03-6171111
לאידיש 12-311 ללשון הקודש: 47-111

האם כהן שמקריב קרבן צריך לדעת

איך נראה בעל הקרבן כדי שיהא הקרבן לשמה?

הנה בתוספת על התורה בפרשתן כתב: וז"ל לכך תקנו את המראות, לפי שאמרו רבותינו זכאים בי עימי אי כל הזבחים שנובחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, והנשים אינם נכנסים בעזרה כשהיה הכהן מקטיר את הזבחים לנשים, היו עומדות מחוץ לפתח העזרה ורואה אותן הכהן במראות והיה מקטיר לשמן, וכן כתב בפענח רזא בפרשתו, ועיין רש"י.

ובשו"ת אפרקסתא דעניא חלק ב' אורח חיים סימן י"ב תמה על מה שכתבו הראשונים דלכן היה צריך מראה, כדי שיהא הקרבן קרב לשמה: וז"ל הרי בתוס' חגיגה כ"א ריש ע"א איתא דשלחו קרבנותיהם, ועל כרחך דכשמכוין לשם האשה ושם בעלה די בזה, ותדע דהא מהני בגט.

ובריקאנטי ויקרא א' ג' מובא בשליה פרשת ויקרא תורה אור כתב טעם אחר מדוע היה צריך מראה: משום דצריך הכהן לראות בשעת זריקת הדם, האיש והאשה המתכפרין בקרבן, ובעבור שאסור להסתכל באשה לכן עשו הכיור במראות הצובאות, כי כשהכהן מקריב קרבן נשים מסתכל בכיור ורואה בו פרוצף האשה המביאה הקרבן.

וכן בליקוטי תורה פרשת ויקהל להא"י כתב וז"ל ויעש את הכיור נחושת במראות הצובאות, הנה בשעת הקרבת הקרבן, היה הכהן מכיר בפניו מקום שפגם במחשבתו, והיה מנקה אותו מחטאו, ובאשה שאסור להסתכל בפניה, היה מביא אותה לפני הכיור שעשו במראות הצובאות, ורואה שם צורתה ומכיר במחשבתה, והיה מנקה חלאתה.

ובשו"ת מנחת אלעזר ח"ג סו"ס כ"ה תמה על זה: ממי"ג, אם חוששין להרהור כשמסתכל בפניה, א"כ גם במראות הצובאות שייך הרהור.

ותירץ: באמת לא יתכן לומר שבמקום הקודש ששם השראת השכינה ישלוט יצה"ר, ומה דאיתא בגמ' נזיר מ"ה וכן סוטה ח' שמא יתגרו בה פרחי כהונה, היינו שיתגרו בה אח"כ בצאתה זכאית, משא"כ בבהמ"ק, ומה דאיתא בגמ' סוכה מ"ב בשמחת בית השואבה אנשים לבד ונשים לבד שלא יבאו לידי קלות ראש, היינו משום שמחה, לכן צ"ל שהוא משום מראית העין שיחשדוהו שמסתכל בפניה, לכן היה מסתכל ע"י המראה שאין בזה חשד.

איך היה מותר לעשות את הכיור ממראות של הנשים

הרי דבר שנשתמש בהן הדיוט אסור לגבוה?

בפרשתן ל"ח ח' ויעש את הכיור נחושת ואת כנו נחושת במראות הצבאות אשר צבאו פתח אהל מועד.

הנה הרמב"ם פרק א' מהלכות בית הבחירה הלכה כ', מובא נמי במנחת חינוך בפרשתן במצוה צ"ה ס"ק ד', ועיין בשו"ת חתם סופר אור"ח סימן מ' שדן באריכות למקור דברי הרמב"ם כתב שאבנים וקורות שחצבו מתחילה לבית הכנסת ומכל שכן להדיוט אין בונין אותם בהר הבית, ובספר מעדני אשר פרשת תרומה תש"ז הארכתי בקושיית האחרונים על הא דכתיב בפרשת ויצא בראשית בית י"ח ויחך את האבן אשר שם מראשותיו, וישם אותה מצבה ויצק שמן על ראשה, דיש להקשות איך עשה יעקב מוצב עם אבנים שיטן עליהם, הרי אסור לעשות דבר קדוש ממה שהדיוט השתמש, ע"ש חמשה תרומים נפלאים.

יש להקשות: איך היה מותר לעשות את הכיור מהמראות הצובאות, הרי קימ"ל דבר שנשתמש בו הדיוט לא יעשנו לגבוה, ובשלמא מחח וכומז שהביאו לא קשה, שהרי הותכו ונשתנו לגמרי לכן ליכא איסור, משא"כ על המראות הצובאות קשה, וכן לפי מה שכתב הרמב"ן סוף פרשת ויקהל דבנדבת המשכן נתערבו הכומז עם הרבה כלים אחרים ונתבטלו, משא"כ מראות הצובאות שנעשו מהם לבדם הכיור, קשה איך קיבלו, כך מקשה במגן אברהם אור"ח סימן קמ"ז ס"ק ה', וכן בפנים יפות פרשת מטות ל"א נ"ד, וכן בכלי חמדה בפרשתן.

איכא כמה תרומים:

א. הא דדבר שנשתמש בהן הדיוט אסור לגבוה, דוקא להשתמש כמות שהן אסור להשתמש בהן, אבל אם שינה צורתן ועשה מהן כלי אחר שרי, דהרי הכיור נעשה ממראות הצובאות, ואיך היה מותר, אלא חזינן דאם משנה את זה לכלי אחר מותר, כך תירץ במגן אברהם סימן קמ"ז ס"ק ה'.

ב. הרי לא נשתמש בו שימוש הדיוט גמור, ודמי למה דאיתא בגמ' פסחים כ"ו ע"מ א' קול ומראה וריח אין בו משום מעילה משום דהוא שימוש דאין בו ממש, לכן היה מותר להשתמש בהם לכיור, כך תירץ בפנים יפות פרשת מטות פרק ל"א פסוק נ"ז, וכן בתורה תמימה בפרשתן, וכן בטעמא דקרא בפרשתן.

ג. שאני כיור שלא נעשה רק לתשמיש אדם, לקדש בו ידים ורגלים, לכן מותר לעשותו אף מדבר שנשתמש בזה הדיוט, ואף שהוא במקדש שרי, משא"כ בשאר דברים, כך תירץ בפרדס יוסף בפרשתן, ועיין בשו"ת חות יאיר סימן קס"א, וכן בשו"ת האלף לך שלמה סימן ע"ב.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרה"ג רבי אפרים הלל שיפר שליט"א לונדון

ובנו ידידינו הרה"ג אברהם שמואל בנימין שיפר שליט"א
לרגל היכנס נכדו / בנו חביבו כמר בעלאל שיפר נ"ו
לעול התורה והמצוות במז"ט ובשעטו"מ
יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות ירוה נחת מכל יוצאי חלציו
ויצליח בכל אשר יפנה

ברכת מזל טוב לידידינו העומד לימינינו בכל עת

הגאון המפורסם רבי יחזקאל שרגא וינפלד שליט"א

רב קהלת לב אברהם ירושלים

לרגל שמחת נשואי בתו כמז"ט עב"ג

הבה"ח המפולג בתויר"ש אברהם קוסבסקי נ"ו בחירי ישיבת פונב"ו

בן הגאון רבי ישעיה קוסבסקי שליט"א ירושלים

ולרגל הוצאת ספרו "מוציא אסירים" על חג המצות לרגל השמחה

יהא רעוא שיזכה לרוות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו

גליון זה נודב

ע"י ידידינו הנדיב הנכבד

הרה"ג יצחק מאיר שוורץ שליט"א

בארק פארק

לרגל שמחת נשואי בנו

הבה"ח יחזקאל יהודה נ"ו

עב"ג תחי' במז"ט

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות

ירוה נחת מכל יוצאי חלציו

ויצליח בכל אשר יפנה

איך היה מותר לנשים להביא מה שטוו למקדש

הרי מעשה ידיהם שייך לבעליהן?

בפרשתן ל"ה כ"ה וכל אשה חכמת לב בידיה טוו ויביאו מטה וגו'.

יש להקשות: איך היה מותר לנשים להביא מה שטוו למקדש, הרי קימ"ל כתובות נ"ח דתיקנו מעשה ידיה של אשה לבעלה תחת מזונות, א"כ זה שייך לבעל, ואיך הקדישו דבר שאינו שייך להם, כך מקשה בפנים יפות בפרשתן, וכן בכתב סופר, וכן בחנוכת התורה.

איכא כמה תרוצים:

א. הא דמעשה ידיה לבעלה, היינו מדרבנן שתיקנו מעשה ידיהם תחת מזונות כדאמרין בגמ' כתובות נ"ח ע"מ ב' אבל באותה שעה עדיין לא היה התקנה, לכן מעשה ידיה לעצמה, ולכן היתה יכולה לתת את זה למשכן, כך תירץ בפינים יפות בפרשתן.
ב. אפשר שכבר נתקנה דמעשה ידיה של אשה לבעלה תחת מזונותיה, אלא דאמרין בגמ' כתובות ס"ו ע"מ א' דהעדפה שע"י הדחק שייך לאשה, ונראה לי כי אשה חכמת לב שהיתה יכולה לעשות מלאכה שאינה רגילה בכל נשים, ג' וד' מלאכות בבת אחת זה היה שלה, והיינו דכתיב "וכל אשה חכמת לב" דייקא בידיה טוו ויביאו מטה, דרק להם היה מעשה ידיהם ששייך להם, ולא לבעליהם, כך תירץ בכתב סופר בפרשתן.

וכן בחנוכת התורה בפרשתן על הפסוק וכל הנשים אשר נשא לבן וגו' טוו את העזים, פירש"י היא היתה חכמה ואומנות יתירה שמעל גבי העזים היו טוין אותם, יש לפרש דהכוונה כך הוא משום דקשיא ליה הא קיימא לן דמעשה ידי האשה לבעלה והמותר הוא לעצמה, ואם כן צריך לומר דשאר הנשים צריכין לגזוז הצמר ואחר כך מתעסקין בטויה ובשזירה ואזי אין להם פנאי להעדיף יותר מכדי המלאכה, מה שאין כן הנשים האלו שטוו מן העזים ולא היו צריכין לגזוז הצמר אזי היה להם מלאכת גיזה להעדפה, וזה שאמר וכל אשה חכמת לב וכו' וקשה לרש"י והלא מעשה ידי אשה לבעלה אם כן האיך היתה יכולה להקדישם על זה מתוך רש"י ז"ל במתק לשונו היא היתה אומנות יתירה ששאר הנשים צריכין לבטל שעה או שתיים שהם ארבע לגזוז הצמר מה שאין כן הנשים האלו לא היו צריכין לגזוז אם כן אותה מלאכה היא יתירה להם ואזי היו יכולין לעשות מותר על מעשה ידיהן ומותר האשה לעצמה ושפיר היו יכולין להקדישם.

ג. במדבר שניזונו במן, ולא ניזונו מבעליהם, כל מעשה ידיה שלה, כמו דאיתא בגמ' גיטין ע"ז ע"מ ב' דבאומרת איני ניזונת ואיני עושה מעשה ידיה לעצמה, א"כ ה"ה במדבר שלא היו צריכות למזונות של בעליהן מעשה ידיהן לעצמן, לכן היו יכולות להקדישם למשכן, כך תירץ בכתב סופר בפרשתן, וכן תירץ האבני נור בילדותו.

ובפרדס יוסף פירש בפרשתן לפי זה: את הפסוק בפרשתן וכל אשה חכמת לב בידיה טוו, ולכאורה למה צריך חכמה כדי לטוות, אלא שלכאורה כיצד יכלו לקחת מהנשים הלוא מה שקנתה אשה קנתה בעלה, אמנם לכך יש לומר, דכיון שבמדבר היה להם מזונות מהמן, היתה יכולה האשה לומר שמעשה ידיה לעצמה, כיון שאין היא צריכה את תקנת המזונות, וזהו שכתוב וכל חכמת לב שידעה את הדין דמה שקנתה אשה קנה בעלה, בידיה טוו הביאה רק ממעשה ידיה, שהם לעצמה.

איך היה כשר בבית המקדש הטויה שעל גבי הבהמה

הרי זה הויה שלא כדרכה?

איתא בגמ' שבת ע"ד ע"ב אמר רבה ב"ר א"ר יוחנן הטווה צמר שעל גבי בהמה בשבת, חייב שלש חטאות, אחת משום גזוז, ואחת משום מנפץ, ואחת משום טווה, רב כהנא אמר אין דרך גזיזה בכך, ואין דרך מנפץ בכך, ואין דרך טווי בכך, ופריך ולא והתניא משמיה דר' נחמיה שטוף בעזים וטוו בעזים אלמא טויה על גבי בהמה שמה טויה, ומשני חכמה יתירה שאני, ופרש"י חכמה יתירה כדכתיב וכל אשה חכמת לב אבל להדיט אין דרכו בכך והויה כלאחר יד.

הנה הגאון בעל חלקת יואב זצ"ל בקבא דקשייתא קושיא ס"ג **הקשה:** לפי דברי הבית שמואל והחלקת מחוקק אבהע"ז סימן קכ"ז שכתבו דהפטור של כלאחר יד נפק מקרא דמלאכת מחשבת, וא"כ במשכן דכתיב ביה מלאכת מחשבת, למה היה כשר מה שהנשים טוו מן העזים, וכבר מבואר בירושלמי יומא הובא ברמב"ן במלחמות פ"ק דסוכה דהיה עשייתן צריכה כוונה לשמן, אפילו חציבת אבן ואריגה הכל צריך עשייה לשמה, ואיך יוכשר מלאכה כלאחר יד, ומניחו בצ"ע.

ובאמרי כהן במילואים ח"ב כ"ח ויקהל תמה על קושיא הנ"ל: וז"ל לא ירדתי לסוף דעתו, דהרי לא מבעי לפרש"י שפירש מה דמשני חכמה יתירה שאני להדיט אין דרכו בכך והויה כלאח"י, אבל לחכמות לב דרכן בכך, א"כ ודאי לק"מ, אלא אפילו לפי התוס' שם שפירשו והעושים כן בטלה דעתם אצל כל אדם, יודו דבמלאכת המשכן דבאה הצווי וכל חכמי לב בכס יבואו ויעשו, ודאי א"א לומר דבטלה דעתו, ושוב ודאי לא הויה בדידהו מלאכה כלאחר יד ושפיר הויה לשמה, ומסיק: דאפשר כוונת החלקת יואב להקשות אם ראינו דהתורה החשיבה טויה זו למלאכת המשכן, נילף מינה דמלאכה היא, כמו שכתב הרמז"ל בפירוש המשניות בטעם דהמוציא משא למעלה מעשרה חייב מפני שהי"ת קראה מלאכה, אבל גם זה לא קשה, דדוקא משא דנעשה בכל אדם והחסרון הוא רק משום שהוא למעלה מעשרה, שפיר ילפינן דמלאכה היא, אבל כאן שהתורה קראה טווי רק בנשים שנשא לבן אותה בחכמה, א"א למילף שתהיה טווי כזו מלאכה אצל כל אדם, ואלא דנילף שהיא מלאכה אצל חכמי לב שוב אמרינן בטלה דעתם אצל כל אדם, דתורה לא ניתנה ליחידים אלא לכל ישראל, ולכלל ישראל אין דרך טויה בכך.

ובעל הקהלות יעקב זצ"ל בהגהותיו בגליון הספר חלקת יואב כתב ליישב קושיית החלקת יואב: וז"ל יש לומר דמלאכת מחשבת אין צריך אלא במלאכות שלאחר שהוקדשו, אבל הטווי מהעזים עדיין לא הוקדש, ונהי דצריך עשייה לשמה, להקדיש תיכף ומיד אין צריך, עיין בספר הנפלא דף על דף לדידי הגאון רבי דוד אברהם מנדלבוים שליט"א שבת ע"ד ע"ב שהאריך בזה בדברים נפלאים.

מתי חוזרים הרשעים לגיהנום במוצאי שבת?

בפרשתן ל"ה ג' לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת.

וכתב בבעל הטורים אמר הקב"ה אור שלי פירוש של גיהנום שובת בשבילכם, גם אור שלכם יהא שובת, **ובאלשיך:** פירש הכתוב לא תבערו אש, דהיינו אור של גיהנום.

הנה הרמ"א סימן רצ"א ס"ב כותב אסור לשתות מים בין מנחה למעריב בשבת דאז חוזרין הנשמות לגיהנום.

יש להקשות: דלקמן סימן רצ"ה כותב הרמ"א ויהי נועם וסדר קדושה באריכות כדי לאחר סדר קדושה שאז חוזרין רשעים לגיהנום, והמה דברים הסותרים זה את זה, כך מקשה בשו"ת שיח יצחק סימן קס"ג.

יש שמתרץ: ע"פ מה שכתב בש"ע הרב סימן רצ"א שבין מנחה למעריב בבין השמשות אסור לשתות מים בתוך הסעודה ואחריה, מפני שהוא קרוב לזמן חזרת הנשמות לגיהנום במוצאי שבת, והשונה אז מים מהנהר הרי זה גוזל את המתים, כוונתו לתרץ הסתירה דהכוונה שהוא קרוב לזמן שהנשמות חוזרים לגיהנום, כך תירץ בשו"ת שיח יצחק סימן קס"ג.

ומתעסק מודה דפטור ועל כרחך היינו משום דבעינן מלאכת מחשבת, והיינו מסמיכות למלאכת המשכן ועל כרחך היינו משום דבעינן מלאכת מחשבת, והיינו מסמיכות למלאכת המשכן ועל כרחך צריך לומר דסמיכות זה מוכח דהרי ככל סמיכות זה בפרשת כי תשא ובפרשת ויקהל והיא דמוכח מודה רבי יהודה.

ובספר מעשה רוקח על התורה שנדפס מחדש מהחסידי הגאון מהר"א אבד"ק אמשטרדם פרשת ויקהל, מובא בשו"ת שואל ומשיב מהדורו אי חלק ב' סימן ס"א כתב דהא דפליגי ר"י ור"ש במלאכה שאינה צריכה לגופה דר"י מחייב ור"ש פוטר, הוא לשיטתם במקום אחר, דהנה רש"י כתב שמלאכת מחשבת בשבת לא כתיבא אלא במשכן הוא דכתיב ולפי שסמך בפרשת ויקהל פרשת שבת לפרשת משכן אנו למידן מלאכת מחשבת לשבת ולפ"י ר"י דלא דריש בכל התורה כולה סמוכין רק במשנה תורה אי"כ לכך ס"ל גם מלאכה שא"צ לגופה נמי חייב דלא ס"ל מלאכת מחשבת כלל אבל ר"ש דדריש סמוכין בכל התורה לכך ס"ל דפטור.

מעדני אשר: צריך עיון מה יתיר, על הא דמשמע בגמ' דבמקלקל וכן במתעסק מודה רבי יהודה דפטור, ואפשר ליישב.

האם לרבי יהודה דאינו דורש סמוכין אינו צריך בשבת מלאכת מחשבת?
הנה איתא בגמ' חגיגה י" ע"ב ב' דבשבת בעינן מלאכת מחשבת, ולכן מקלקל פטור.

וכתב רש"י שם: דמלאכת מחשבת בשבת לא כתיבא, אלא במשכן הוא דכתיב, ולפי שסמך בפרשת ויקהל פרשת שבת לפרשת משכן, אנו למדין מלאכת מחשבת לשבת.

יש להקשות: לרבי יהודה דסבירא ליה דלא דרשינן סמוכין רק במשנה תורה, וכי לשיטתו לא בעינן בשבת מלאכת מחשבת, כיון דלא דרשינן סמוכין.

ובחתם סופר חגיגה י" ע"א כתב דמהגמ' שם משמע דרבי יהודה נמי סבירא ליה מלאכת מחשבת מדפטור מקלקל משום מלאכת מחשבת, ואע"ג דרבי יהודה לא דריש סמוכין, מ"מ היא דמוכח ומופנה דריש רבי יהודה, וכאן נמי מוכח ומופנה לכן מודה רבי יהודה.

וכן במהר"ם שיק על המצוות מצוה ל"ב כתב דאף לרבי יהודה דלא דריש סמוכין אלא במשנה תורה אפילו מודה דשבת בעינן מלאכת מחשבת, דהרי אע"ג דסבירא ליה מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור ומלאכה שאינה מתכוין עליה אינו חייב, אפילו הכי מקלקל

מדור משיב כהלכה

מדור זה נודב ונערך ע"י ידידינו

הרב מרדכי זיסקינד הגר שליט"א ברוקלין

א | שלושים יום לפני החג שואלין ודורשינן בהלכות החג. כתב הבית יוסף בס' תבט בטעם השיטה הסוברת שדין שואלין ודורשינן שלושים יום קודם זה רק ביו"ט של פסח, דטעמם בין שהלכותיה מרובות שיש בה איסור חמץ והגעלת כלים, וצ"ע דהרי מקור לדין זה בגמ' פסחים ר' ע"ב הוא ממה שמשנה עומד בפסח ראשון ומוזיח על פסח שני והרי בפסח שני אין שם איסור חמץ ודיני הגעלת כלים.

ב | לא תבערו אש-אש הגיהנום. כ' הבעל הטורים לא תבערו אש. אמר הקדוש ברוך הוא אור שלי, פירוש, של גיהנום, שובת בשבילכם (סנהדרין סה ב). גם אור שלכם היא שובת: והיינו כמבואר בזוהר שבשבת אין אש של גיהנום שולט, האם גיהנום שובת לגמרי בשבת, או רק אלו ששמרו שבת.

ג | חידה: אימתי צריך להטות על צד שמאל דרך חירות מלבד ליל הסדר.

ד | בני בשבת-איסור מוחק. א. בכתבי האר"י איתא מי שבוכה בשבת ומעביר הדמעות על מצחו מוחקין לו עוונותיו, האם מותר לעשות כן בשבת או שיש בזה שאלה של מוחק. ב. ובכלל יש לדון מי שידוע שאם ישוב בתשובה זה יגרום לו לבכות האם מותר לו לחזור בתשובה בשבת.

כללי השתתפות

1. כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה על סך 1000 ₪.
  2. כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכלל השאלות מגדיל את סיכויו בהגרלה.
  3. כל חודש, בראש חודש תערך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה יידבק תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
  4. ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
  5. שימו לב: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 077-5558617 או במייל meir.s1000@gmail.com ולברורים ומרטים נוספים בטלפון 052-3154010 נא לציין שם וטלפון על התשובות. כמור"כ נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו.
- אנו חוזרים ומבקשים, השולחים בכתב יד, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. יש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה יכנס בעודי לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג.

תשובות ניתן לשלוח עד ר"ח ניסן

מה העדות והחוקים והמשפטים...

מחיר מיוחד לרגל החג

חכם מה הוא אומר?
כמה מבין 247 חידושים וחקרי דינים של המנחת חינוך על מצוות הפסח שגורים על לשוני?

110...
האם תדע בפסח הזה כי 110 כותרות מתוך דברי המנחת חינוך, מקיפות את מצוות אכילת מצה לבד?

כי ישאלך בנך:
מהם 21 הערכים הכלולים במצוות סיפור יציאת מצרים?

788 מי יודע
788 עניינים במנחת חינוך נמצאים בשאר המצוות הכלליות של שבתות וימים טובים - מהם 165 בחג הפסח.

"מצוות השם" - מנחת חינוך ספר זמנים
על ל"ה מצוות של שבת וזמני ומועדי השנה

פוחח ומגלה אצרות של עיון ולומדות, ביוריים, פסקים, חידושים, חידודים והברקות, מסודרים וערוכים מחדש, בסגנון צח, בהיר, קולח וייחודי עם תוכן עניינים מקיף ומפתח עונים מפורט
מאת הגה"צ רבי יחזקאל שרגא ברוך הלברשטאם שליט"א, הרב הצעיר של קרית צאנו נתניה

מצוות השם - זמנים, ספר יסוד לכל המועדים.

מכתבים למערכת

מדוע אסור לילדים קטנים לקרוא לאור הנר בשבת שמא יטה הרי איסור דרבנן מותר לתת לכתחילה לקטן

מה שהקשתם בשם המלא הרוצים על הא דמקשה בגמ' שבת י"ג ע"ג א' על המשנה שבת י"א ע"ג א' אין קורין לאור הנר בשבת שמא יטה, דקשה מהא דאיתא בבריתא רבן שמעון בן גמליאל אומר התינוקות של בית רבן היו קורין לאור הנר, ומתוך הגמ' ב' תרוצים, דיש להקשות לשיטת הרשב"א יבמות ק"ד דאיסור דרבנן מותר לספות בידיים לקטן, א"כ מה מקשה הגמ', הרי הא דאין קורין לאור הנר זה רק איסור דרבנן, ומותר לכתחילה לתת לקטן, ומינחו בצ"ע.

הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"ץ מחזיקי הדת

נראה לתרין, בכמה אופנים, האחד דהרשב"א מתיר רק מה שהוא לצרכי התינוק צרכי גשמי, עיניו בש"ע הרב סימן שמי"ג ס"ק ו' וכאן מה שקורא לאור הנר לא הויה לצורך גשמי, ואפילו לאלו שמתירין בדיעת הרשב"א כל צורך שיש לתינוק, מ"מ מותר רק באקראי ולא בקביעות שמא יסרך כשיהיה גדול כמו שכתוב בתשובת הרשב"א חלק א' סימן צ"ו ולכן קורא לאור הנר משמע בקביעות על כן אסור, השני דשמא יטה לא הויה רק חשש, אלא קרוב לוודאי שיהיה איסור דאורייתא כמו שכתב בתוספת ישנים שבת כ"א ע"ג א' דשמא יטה הויה ודאי יטה.

הגאון רבי יהושע השיל פאדווא שליט"א מנטסטר

הגאון רבי דוד ליסיצין שליט"א ראש כולל הכול התלמוד ת"א

נראה לתרין, דהרי כל ענין שלומדים עם התינוקות הוא משום חינוך, ולפי זה לא יתכן להנך אותו לעבור על איסור דרבנן.

הרב יהושע מתיזהו עקמני שליט"א ירושלים

נראה לתרין, שאני איסור שמא יטה שהוא קרוב לאיסור דאורייתא, ועוד יש לומר ע"פ ש"ע הרב שהרשב"א מותר רק באקראי.

מדוע הדליק רב הונא נרות שבת הרי המצוה על האשה להדליק נרות שבת

מה שהקשתם בשם אחרונים על הא דאיתא בגמ' שבת ק"ט ע"ג א' רב הונא מדליק שרגא, דיש להקשות, מדוע הדליק רב הונא נרות שבת הרי המצוה על האשה, ותרתם בארבע אופנים.

הרה"ג מתיזהו ישראל הורוויץ שליט"א לוקוד מ"ח הנפלא אשדות הים

יש לציין דרבן יהודע תירץ שלא מדובר על נרות שבת אלא על הנרות שצריכין בשאר הדרים, ואולי יש לומר דהכוונה הדליק הנרות לפני שבת להכינם לאשתו, וכמבואר ברמ"א סימן רס"ד שנהגו להדליק התפילה ולכבותה כדי שתהיה מחורבת ויאחו בה האור יפה, והמשה ברורה ס"ק כ"ח כתב שהאיש יעשה כן, ויש לפרש בזה מה דאמרינן בליל שבת "והדלקתי נרותי" והצעתי מטתי וכו' דבפשוטו הלשון קשה, דהרי האשה הדליקה הנרות, ולפי הנ"ל אתי שפיר.

הבה"ח שמעון גולדשטיין ז"ל ישיבת אור ישראל לצעירים פתח תקוה

נראה לציין דבר נפלא בזה מה שכתב רבי עקיבא איגר שבת ל"א ע"ג ב' על המשנה על שלש עבירות נשים מתנות בשעת לידתן על שאינן היות בנה ובחלה ובהולדת הנר, והקשה הא דלא תני סתם ובנר כמו דתני ובחלה ולא תני ובהפרשת חלה, דרצה לרמוז למה דאיתא בתקוניו וזהו שבעה"ב יתקן את הנרות ואשתו תדליק משום הכי תני ובהדלקת הנר לומר דתיקון לאו עלה רמי.

איך היה מותר למשה רבינו לשבור את הלוחות

הרי עובר על איסור של של לא תעשון כן לה' אלהיכם

מה שהקשתם בשם הראשונים איך שובר משה הלוחות, הרי לא גרע מעצי הקדש, דאיתא בגמ' פסחים מ"ח ע"ג א' שהשרפם לוקה, ואוהרתו מהפסוק לא תעשון כן, ותרתם בכמה אופנים.

הרה"ג יוסף קרביץ שליט"א מודיעין עילית

נראה לציין דהבאר התורה כתב לבאר דלכן שבר משה את הלוחות כדי שיפלו העדם בלבנם ויתחרטו, כי ראוי לעשות כן כדי להפליג במוסרם ולהרבות עגמם נפשם, ואע"פ שבלא תכלית אסור לעשות כן, אבל לתכלית כזה ראוי והגון כמו שאמרנו בגמ' שבת ק"ה ע"ג ב' המשבר כליו בכעסו כאילו עובר עבודה זרה, אבל להטיל אימה בביתו שפיר דמי כמבאר תוס' קדושין ל"ב ע"ג א' ולפי זה אפשר לומר דליכא איסור לא תעשון כן, דווקא היכא שאין לזה תכלית, אבל היכא שיש בזה תכלית ליתא איסור.

הרה"ג יוסף חיים הלוי בירנבוים שליט"א כולל באר יוסף מודיעין עילית

ראיתי במושב וקינים ששואל למה משה שבר, למה לא גזום דרך כבוד תחת ההר, נהי שהאניות פרחו והלכה הקדושה, אך אסור לבנות, ומצאתי שפירש הרי"ח שלכן שברם כי היו בכדיים עליו והשליכם מההר בידו כדי לילך למחנה ישראל לסלק מן העון כי כל זמן שלא בא אצלם היו חוטאים, וכתב הרי"ח מכאן אם אדם נושא ספר תורה ורואה שאחרים רוצים לחטא ואינו יכול למהר ולמנוע אותם מחטא מפני ספר תורה ישלך ספר תורה מידו כדי למנוע מן החטא.

הרה"ג יצחק וינג שליט"א ר"מ בקושת לוי בבית שמש

נראה לתרין, ע"פ מה כתב בחוקוניו וכן הרשב"ם דמשה תשש כוחו כשראה את מעשה העגל ונפל מאלהים, לפי הנ"ל אתי שפיר.

תגובות אפשר לשלוח עד ליום ג' בערב בלבד

להרב אשר אנשיל שורץ שליט"א

למקט המערכת: 057-7961607 או למייל: leviber@gmail.com

ליבירותי בכל ענייני המערכת: בטל: 057-3166560

מי שמעוניין להצטרף אלפני המנויים נא להתקשר למערכת

האם בשבת יש ענין לישון יותר מימות החול כדי לקיים מצות עונג שבת

מה שהבאתם מחלוקת בשם הראשונים האם לכל אחד יש ענין בשבת לישון יותר משום מצות עונג שבת, או דילמא רק לתלמוד חכם.

הרב אברהם חיים שמס"א שליט"א זכרון יעקב

יש לציין דהמרדכי שבת פ"ק ט"ז הובא ברמ"א אורח חיים פ"ק ר"א הקשה מדוע נהגו העולם שכל ימי השבוע מתעוררין בבקר בבית הכנסת לתפלה או ללמוד, ובשבת ישנים יותר בשחרית, ומתוך דטעמו של דבר שבכל ימי השבוע נאמר בתמיד של שחר בבקר בבקר, ובתמיד של שחר בשבת לא נאמר כן אלא וביום השבת, ולשון זה משמע אחר כדמשמע בגמ', מדבריהם משמע שזה נאמר לכל אחד שישינים בשבת יותר.

הרה"ג דוד וויס שליט"א ירושלים

יש לציין דבספר דרכי חיים את"ס כתוב במשימה הדבריי חיים מצאנו זצ"ל שאין לישון הרבה בשבת, שהרי מצווין לשמור את השבת, ושומר שמרבה בשונה בשעה שחייב בשמירה הוא פושע.

רשות הרבים שעוברים שם ס' ריבוא גוים האם מקרי רשות הרבים

מה שחקרתם בשם הפוסקים בהא דקמ"ל סימן שמי"ה ס"ק ו' דכל שאין ששים רבוא עוברים בו בכל יום אינו רשות הרבים, דיש לחקור מקום שיש שם ס' ריבוא גוים שבוקעין האם נקרא רשות הרבים.

הרה"ג משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

יש לציין דבספר שערי הלכה וזמנה חלק ב' ע"פ מ"ח הוכיח דבס' ריבוא נכללים גם גוים כי הרי מצות שבת במרה נצטוו ואו עדיין דין כן נהי להם, וגם לאח"כ נגדו עניני שבת כאשר צוך במרה ע"ש.

הרב יעקב ישראל מייזנער שליט"א לונדון

נראה להעיר, לפי מה שכתבו התוס' שבת ו' ע"ג ב' שלא בעינן שיהא ממש דומיא דמשכן שהרי היה שם עוד נשים וטף ועבר רב, אלא שחשבינן מה שנמצא בכתוב מפורש ע"ש, א"כ לכאורה ה"ה אם השישים ריבוא היו גוים נחשבים גם רשות הרבים.

מהיכן ידענו שהקב"ה הודה למשה רבינו על מעשה של שבית הלוחות

מה שהקשתם בשם הראשונים על הא דאיתא בגמ' שבת פ"ו על הפסוק אשר שברת, אמר ריש לקיש יישר כחך ששיברת, ופירש רש"י דלשון אשר שברת דריש, והקשו הראשונים מהיכן רואים מהפסוק הנ"ל שהקב"ה אמר לו ישר כח, הא איכא אשר באורייתא דליכא למדרשא הכי ח"ו כגון את העגל אשר עשו וכיוצא בו, ותרתם בכמה אופנים.

הרה"ג צבי אסטרייכר שליט"א ר"מ בבתי"ד בעלזא בית שמש ומ"ח הנפלא מעיני נתניו

נראה לציין תירוץ נפלא בשם הרה"ק רבי מרדכי מסלונגמער זצוק"ל דהנה אמרו חז"ל שאסור לומר לבעל תשובה זכור מעשיך הראשונים ולא לביישו ועוד אמרו חז"ל ברבת י"ט ע"ג א' אם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה ודאי עשה תשובה, לפי זה אם נאמר שהאמלים אשר שברת הם כפשוטו למה הזכיר הקב"ה למשה רבינו מעשיו הראשונים היינו מעשה זה של שבירת הלוחות שהוא לכאורה עבירה, על כרחך צריך לומר שהקב"ה אמר לו יישר כחך ששברת וא"כ אין זה עבירה אלא מצוה, ולכן שפיר הזכיר לו הקב"ה את שבירת הלוחות.

מדוע מסתיים התורה במעשה של שבירת הלוחות

מה שהקשתם על הא דכתוב בפרשת וזאת הברכה בפסוק אחרון שסמתיים התורה כתוב ולכל היד החוקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה "לעיני כל ישראל" כתב ברש"י לעיני כל ישראל, שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם, שנאמר דברים פ"ו י"ז ואשברם לעיניכם, והסכימה דעת הקדוש ברוך הוא לדעתנו, שנאמר שמות ל"ד א' אשר שברת, יישר כחך ששברת, יש להקשות מדוע מסיימת התורה בדבר זה של שבירת הלוחות.

הרה"ג פנחס מנחם דאוויד שליט"א ירושלים מ"ח הנפלא דברי פנחס

הרה"ג רבי נתנאל קרשבסקי שליט"א ירושלים

נראה לתרין, ע"פ מה דאמרינן בגמ' עירובין נ"ד אלמלי לא נשתברו לוחות ראשונות לא נשתכחה תורה מישראל, לכן אחר שמסיימים את התורה מזכיר לנו שיש שכחה וצריך לחזור על התורה.

גליון זה נודב ע"י ידידינו הנדיב הנכבד

הרב יצחק טנגהוץ שליט"א ירושלים

לעילוי נשמת בתו

האשה החשובה מרים חנה ע"ה

נפטרה א' אדר האי שתא ת.ג.צ.ב.ה.

הונצח לרגל יום השלושים החל בראש חודש ניסן

